

11 Eylül saldırısı Hollandalı Jan Willem Klein'ı İslamî süsleme sanatlarıyla tanıştırdı

Hollandalı Jan Willem Klein'in hat ve ebru merakı

Hollanda Dili ve Edebiyatı mezunu olan Jan Willem Klein, Hollanda'nın orta çağ edebiyatı üzerine uzmanlaşmış. Eğitiminin sonradan Gouda şehrindeki bir kütüphanede işe başlayan Klein, kendi ülkesinin geçmişini araştırmış. Özellikle 11 Eylül ikiz kule saldırılarından sonra tüm dünyada olduğu gibi Hollanda'da Müslümanlara dönük artan 'dışlayıcı tavır' Klein'in oldukça dikkatini çekti. Bu tavrı onaylamayan Klein, bu vesileyle yabancı olduğu bu kültürü tanıma gayretlerine girişti. Bu merak ebru ve hat sanatlarına ilgi duymasına yol açar.

YASİN YAĞCI ROTTERDAM

Avrupa'da geleneksel İslami sanat dalları hat ve ebruya gösterilen ilgi, günden güne artıyor. Bu ilgiye, süsleme sanatlarımızı öğretmek için yazılı kutada tek başına büyük bir azimle çalışan Dr. Mehmet Refik Kileci'nin büyük emeği var. On yıldır Hollanda'da bu yolda çaba gösteren Dr. Kileci, çalışmaları Rotterdam'da kurduğu Rumi Sanat Enstitüsü'nde sürdürüyor. Dr. Kileci, büyük istatardan öğrendiği ebru ve hat sanatını hem Avrupalılara hem de burada yaşayan Türkler öğretilirken, 2000 yılından bu yana bosta ebru olmak üzere hat ve tezhip konularında kurslar veren Dr. Kileci'nin öğrencileri arasında Müslüman olmayanlar da bir hayli fazla. Düzenlediği sergilerin yanı sıra derslerine de çok sayıda Hollandalı iştirak ediyor. Bu merak aynı zamanda iki farklı kültür arasında sarsılmaz köprülerin inşasına da zemin hazırlıyor.

Dr. Kileci'den bes yıldır analizsiz ebru ve hat dersleri alan Jan Willem Klein, sözünü ettiğimiz öğrencilerden biri. İlk sene ebru dersleri alan Klein, son dört yıldır da hat ile meşgul. Klein, bu meşguliyetinin, İslami süsleme sanatlarına dönük merakını günden güne daha da artırdığını söylüyor. Onun bu sanat dallarına ilgisinin temelinde ise, dün-

Kursların kendisini oldukça heyecanlandırdığını söyleyen Klein, Dr. Mehmet Refik Kileci'nin Rotterdam'da kurduğu Rumi Sanat Enstitüsü'nün de müdavimlerinden.

lecili ile tanışan Klein, o günden sonra bu sanatları kendisi de yapmak ister. Kileci'nin olumlu cevap vermesi üzerine Ebru kursları alan Klein, daha sonra ise hat sanatına yoğunlaşır. Bir yıl kadar ebru dersleri alan Klein, dört yıldır da hat kursunu takip ediyor.

Kursları kendisini oldukça heyecanlandırdığını söyleyen Klein, ilk günkü duygularını şöyle anlatıyor: "Oraya gitmek benim için başlangıçta oldukça heyecanlıydı. O zamanlar Müslümanlar ve Müslüman olmayanlar arasındaki ilişkilere şüpheli bakılıyordu. Ama orada gayet güzel karşılandım ve iki ebru kursuna katıldım. Ebru materyallerini de temin ettim; ama çalışmak için evimde maalesef uygun bir yer yoktu. Ebru ile uğraşmayı istiyordum, bu yüzden ilişkilerimi kaybetmemek için Arapça hat yazısına geçtim. Oradaki hava öyle iyi, misafirperver, o kadar heyecanlı ve dinlendirici ki, hiç bırakmak istemiyordum." Jan Willem Klein'in hat ve ebruya ilişkin ilgisi bir hobiden ibaret. "Bunu belli bir din ile alakalı olarak yapmıyorum. Hobilerim resim yapmayı veya boyamayı da sevebilirim." diyor Klein, iç sesini de dinleyerek terçihini İslam sanatlarından yana kullanmış. Bu vesileyle Müslüman toplumuna tanışıp, onların kültürlerini öğrenmeyi de arzulayan Klein, terçihinden dolayı hiç pismanlık duymaması; tam tersine bu uğraşın kendisini son derece mutlu ettiğini söylüyor. Hat sanatının zoruna da ceki olduğunu kaydeden Klein, dört yılın sonunda edindiği tecrübeler ışığında şu değerlendirmede bulunuyor: "Hatın zor olması benim için daha ceki oluyor. İstediyim gibi yapamamak çok sinir verici olabilir; ama bazen de istediğinden çok tatmin edici oluyor. Hat ile uğraşmak bana huzur veriyor ve günlük yaptığım işlerden çok daha

farklı. Ayrıca çok ilham verici bir şey. Temennim bu işi bir gün çok iyi yapabileceğim." Klein, kurs vesilesiyle birçok yeni dost edinmiş. Kursların kendisine huzur verdiğini ve söz konusu sanatları daha iyi irca edebilmek için çabasına devam edeceğini dile getiriyor. Kurslar vesilesiyle içinde bulunmayı çok sevdiği bir dostluk çemberinin oluştuğuna da dikkat çeken Klein, bu konuda duygularını şöyle dile getiriyor: "Kursları çok huzur verici buluyorum ve şu anki mekân da rahat ve dostça... Kurs arkadaşlarımla hepisi bana çok iyi davranıyorlar ve bence herkes benim Müslüman olmadığımı bildiği halde hat ile uğraşmamı oldukça özel buluyor. Aslında kurs lokalitinin dışında da bu insanlarla ilişki içinde olmayı isterdim. Hollanda'da yabancıların uyumu sık sık gündeme gelir. Uyum sağlamanın iki taraftan olması gerektiği düşüncesindeyim. Taraflardan birisi Müslüman, diğeri olmayanlardır. Bu Müslüman olmayan Hollandalıların, Müslüman Hollandalıların hayat bakışlarını ve geleneklerini reddetmek değil de, bunları tanıması gerekir. Müslümanlar da bilgisizlikten dolayı kırılmak istemiyorlar hareket etme yolunu seçmelidir."

HAT KURSlarıyla İLGİLİ DAHA ÇOK REKLAM YAPILMALI Hollanda'daki Müslümanların İslam sanatlarına çok ilgi göstermediklerini altını çizen Klein, bunun sebebinin tanım eksikliğine bağlıdır: "Bunun hakkında fazla bir şey söyleyemem; ama Müslüman topluluklarda hat kurslarıyla ilgili daha çok reklam ve gösteriler yapılmalı. Modern yollarla hat sanatının insanların ilgisine sunulması gerekir, mesela web siteleri, bloglar gibi. Bu kanalları kullanabiliriz."

Kursta tanıştığı arkadaşlarıyla entelektüel tartışmalar yaptıklarını, kendisinin onlardan İslam kültürünü öğrenmek için de onlarla Hollandalı kültürünü tanıdığını söylüyor. "Bazen ben de onlarla Hollandalı kültürünü anlatıyorum." diyor. Bu çerçevede kültürel geziler de düzenlediklerini söyleyen Klein, "Karşılıklı olarak bazı

şeyler yapabildiğimiz çok seviyorum. Gruptan çok hoşgörüyü alıyorum ve benim olmayan bir kültürle tanışıyorum. Bu yüzden ben de insanlara Hollanda'nın kültürü hakkında bir şeyler göstermenin güzel olacağını düşünüyordum. Böylece arşivimizin kütüphanesine (1594'lere dayanıyor ve 14. asra dayanan kitaplar var) birkaç defa tanıtım gezisi düzenledim ve onlara çok güzel kitaplar ve atlaslar gösterdim. Bir defa da Gouda'nın camlarıyla meşhur St. Jan Kilisesi'ne gittik. Kurs arkadaşlarımla dost veya yakınlarını da getirmiş çok hoşuma gitti. Bu tür geziler daha çok yapmak isterim." diyor.

Hollanda'da yeni yetişen Müslüman genç nesle bu ilkeye ilk gelen işçi anne, baba veya dedelerini düşünün, onları gösterdiği çaba ve azmi ortaya koymaları yönünde tavsiyede de bulunan Klein, bunun ilk adımını ise dil öğrenmekten geçtiği kanaatinde. "Gençlere en önemli nasihatim şu:" diyor Klein, "Hollanda'da öğrenin ve dil öğrenin, öğrenin ve dil öğrenin. Hollanda'da oturduğun ve Hollandalı olduğun için öğrenmen gerekir. Delice işler yapmak ise sadece nazlanmak demektir. Arkadaşlarına haddi asabilmediğini göstermek, onlara kurallara uydurduğunu göstermekten daha kolaydır. Bunun için güc ve cesaret gerekir, bilhassa arkadaşlarımızın karşısında. Bir devlet Ebeveynleriniz yahut büyükanne ve babalarınızın cesaretlerini düşünün bir de. Onlar ekmeğe parası kazanmak için doğdukları yurtlarını terk edip, her şeyi arkaalarında bırakıp uzak ve bilmedikleri bir ülkeye gittiler. Bu zor ve cesur bir adımdır. Ben buna çok saygı duyuyorum. O uzak ve bilmedikleri ülkede işlerin bazen yolunda gitmesi ise onların suçu değil. Ama onlar kendilerindeki bütün gücü dediler ettiler. Onlar o adımı attı sizin için. Siz de onlar gibi bir şeyler basamak için cesur ve güçlü olun. Babalarınızın ve dedelerinizin daha iletir ve nam ki sizlerle iftihar etsinler. Aynı sizin büyüklerinizi iftihar ettiğiniz gibi."

Klein, kurs vesilesiyle birçok yeni dost edinmiş. Kursların kendisine huzur verdiğini ve söz konusu sanatları daha iyi irca edebilmek için çabasına devam edeceğini dile getiriyor. Kurslar vesilesiyle içinde bulunmayı çok sevdiği bir dostluk çemberinin oluştuğuna da dikkat çeken Klein, "Kursları çok huzur verici buluyorum ve şu anki mekân da çok rahat ve dostça..." diyor.

FOTOGRAFLAR: ZAMAN, YASİN YAĞCI